TORULA

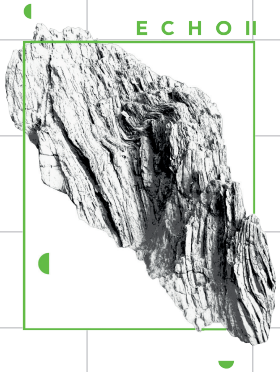

Gyárvárosi alkímiák

Alchemies in Gyárváros

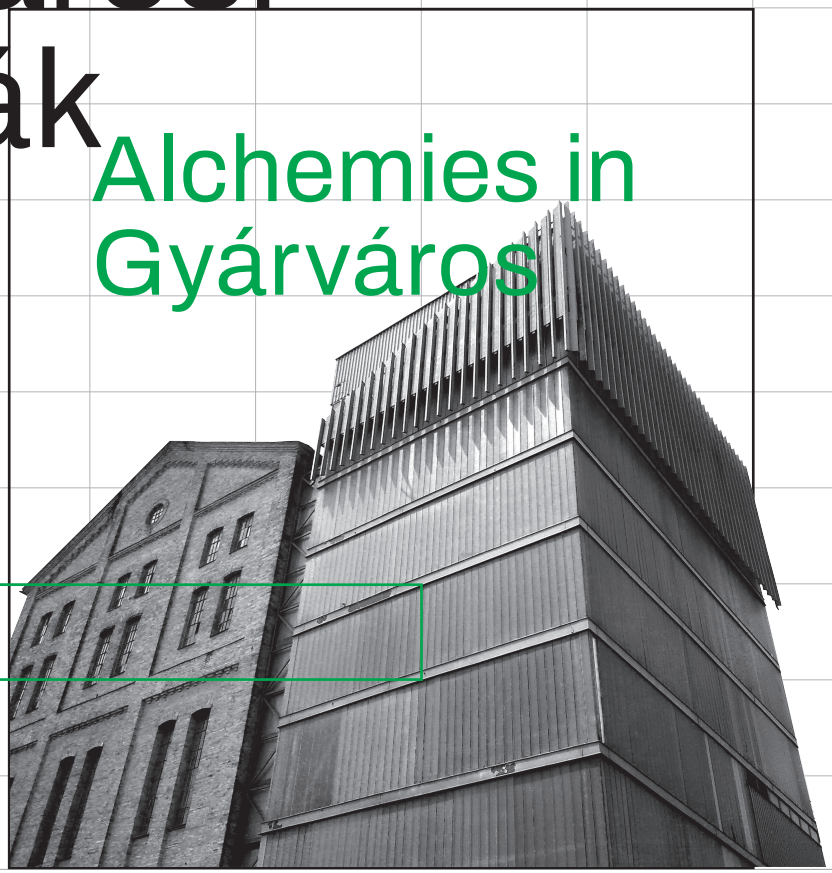

2021.10.15–31.

Co-funded by the Creative Europe Programme of the European Union

Pro Progressione

INTER ALIA Civic Action Meeting Point

SFERA INTERNATIONAL

OPEN SPACE FOUNDATION

Balkans Beyond Borders

post scriptum

A keret

Az ECHO II projekt

Az **ECHO II: Átalakuló tradíciók (2020-2022)** projekt kapcsolatot teremt a hagyomány és a kortárs művészet között: a festészet, a szobrászat, a grafikai tervezés, a divattervezés, az iparművészet és a murális festészet területén alkotó művészeknek ad lehetőséget olyan új műalkotások létrehozására, amelyek Szpécesz (Görögország), Szófia és Szmoljan (Bulgária), Preszpa (Észak-Macedónia) és Győr egy-egy kiválasztott helyi hagyományai ihlettek.

Az ECHO II projekt dinamikus és fejlődő folyamatokként tekint a helyi hagyományokra, amelyek hatással vannak a helyi közösség életére és amelyeket ugyanezen közösségek alakítanak. Mindez azt jelenti, hogy felfogásunk szerint a hagyományok a kulturális identitás fontos alkotóelemei, de nem tekintendők „tárgyaknak", amelyeket változatlanul kell megőrizni és muzealizációval védeni. Ebből eredően az ECHO II kritikusan tekint az innovációt és a kreativitást korlátozó megközelítésekre és azokkal szemben egy új lehetőséget kínál:

- a művészek kortárs művészi alkotások révén újítsák meg és állítsák előtérbe a helyi hagyományokat, továbbá
- a helyi közösségek saját hagyományaikat az európai kulturális örökség keretében gondolják újra, élesszék újjá.

Az ECHO II projekt központi eleme a négy partnerországban (Bulgária, Görögország, Észak-Macedónia és Magyarország) megvalósított egy-egyhónapos nemzetközi művészeti rezidencia program. A résztvevő művészek e programok keretében alkották meg az adott ország, illetve település valamely helyi hagyománya által inspirált, majd kiállítások keretében bemutatásra kerülő műveiket.

Az inspiráció

A Győri Szeszgyár és Finomító Zrt.[1]

Az ECHO II magyarországi programja keretében a Győri Szeszgyár hagyományát – szélesebb kontextusban Győr ipari múltját – dolgozták fel a résztvevő művészek. A témaválasztás oka, hogy az egykori és a jelenleg is működő gyárak győriek sokaságának jelentették és jelentik a mindennapokat. Emblematikus üzemek szűntek meg, alakultak át, napjainkban is alapulnak, épülnek újak. Az egykori és mostani ipari épületekkel, területekkel – ha nem is lépten-nyomon, de – a város számos pontján találkozhatunk. Győr iparának múltja tehát velünk él, a gyárak ezer szállal szövik át társadalmunkat és városunkat. Győr iparhoz köthető szellemi- és épített örökségéből a Szeszgyár azzal emelkedik ki, hogy az egyetlen, amely alapítása óta (1884) ugyanott működik.

Győrött a gyáripar első fecskéi már az 1848-as forradalom előtt megjelentek, amelyek azonban néhány évi működés után megszűntek. A város a XIX. század 50-60-as évtizedeiben a nyugatra irányuló magyar gabonakereskedelem egyik legfontosabb átrakó-továbbító központjává vált. A vasúthálózat kiépítése után ezt a szerepet kénytelen volt a fővárosnak átengedni. A győriek a boldogulás új útját az iparosításban, gyárak alapításában találták meg. A győri szeszgyárat helyi terménykereskedők alapították. A Monarchia egyik legmodernebb szeszgyárának felépítése – hibás üzletpolitikai felfogás következtében – felemésztette a teljes alaptőkét, így az instabil likviditású vállalkozás rövid idő alatt a csőd szélére sodródott. A gyárat a Lederer fivérek mentették meg.

A szeszgyár emblematikus korábbi tulajdonosa Lederer Ágoston (1857-1936) és felesége, Serena Lederer (1867-1943) koruk fontos műgyűjtői és mecénásai voltak.

1 Dr. Honvári János írása alapján

The framework

The ECHO II project

ECHO II: Traditions in Transition (2020-2022) is a European cultural project that invites artists working in the fields of painting, sculpture, graphic design, fashion, craftwork, and mural to create original artworks inspired by selected local traditions of Spetses (Greece), Sofia and Smolyan (Bulgaria), Prespa (Northern Macedonia), and Győr (Hungary).

In the context of ECHO II, local traditions are perceived as dynamic and evolving processes that shape and are shaped by the lives of local communities. This means that traditions are recognised as constitutive elements of cultural identities, but are not considered as "objects" that need to be retained unaltered and protected via musealisation. In this light, ECHO II takes a critical stance towards established perspectives that restrict innovation and creativity, and consists of an opportunity:

- for artists to highlight and renew local traditions through contemporary artistic creation, and
- for the local communities to self-reflect, and hence, reconceptualise and revitalise their own traditions within the framework of European cultural heritage.

The central element of the ECHO II project is an international one month residency programme with the partnership of four countries: Bulgaria, Greece, North Macedonia, and Hungary. Each participating artist create their works inspired by a local tradition of the hosting country and city and exhibit them within the project.

The inspiration

The Győr Distillery and Refinery Co.[2]

As part of the Hungarian programme of ECHO II, the artists examined the traditions of the Győr Distillery – or in a wider context, the industrial history of the city. The reasons behind this choice lie in the importance of Győr's past and still functioning factories which have been part of local's lives for a long time. Emblematic manufacturing plants have closed or been remodelled and new ones are being established and constructed. We can see former and present industrial buildings and areas all over the city. The industrial past of Győr is therefore still coexists with its residents, our society and the city is closely interwoven with its factories. The Distillery is exceptional within the intangible and built cultural heritage of Győr being the only factory still operating in the same place since its foundation in 1884.

The first factories in Győr appeared before the Hungarian Revolution of 1848, but they ceased to exist after a few years of operation. By the 1860s, the city had become one of the most important transhipment and forwarding centres of the Hungarian grain trade to the west. After constructing the railway network, this role was taken over by the country's capital (Budapest). The people of Győr found a new way to prosper in industrialisation and the establishment of factories. The distillery in Győr was founded by local crop traders. The construction of one of the most modern distilleries in the Monarchy – due to a faulty business policy perception – consumed the entire share capital, so the company drifted to the brink of bankruptcy in a short time. From this situation, in 1895, the Lederer brothers saved the factory.

The former owner of the distillery was August Lederer (1857-1936), and his wife, Serena Lederer (1867-1943),

2 Based on the study of Dr. János Honvári

A kor egyik legjelentősebb Gustav Klimt gyűjteményével rendelkeztek. A híres festő hívta fel figyelmüket Egon Schielére, az akkor fiatal, feltörekvő művészre, akit a Lederer család meghívott Győrbe, fiuk házitanítójának fogadták és műtermet biztosítottak számára a Szeszgyárban. Schiele ebben az időszakban alkotta a Győrhöz kötődő, Híd című festményét.

1938-ban a magyar állam monopolizálta a szesztermelést és a tulajdonosok kártalanítása mellett kisajátította az ország legnagyobb ipari szeszgyárait, közte a győrit is. A II. világháború végén a várost ért sorozatos szövetségi bombatámadások során megsemmisült a szeszgyár épületeinek és berendezéseinek mintegy 90%-a. Egy ideig az is kérdésessé vált, hogy egyáltalán érdemes-e eredeti helyén újjáépíteni a vállalatot. A rendszerváltás után a hagyományos győri gyáripar nagy része megszűnt. A vagongyár kiköltözött az egykori repülőtérre, a győri textilipar – a kesztyűgyár kivételével – átadta a helyét a nagy kereskedelmi hálózatoknak, az épületek nagy részének már a nyoma sem található. Az olajgyárat lebontották, kéményeit felrobbantották, helyén itt is lakóházakat emeltek. A kekszgyárnak már csak a raktárépülete áll, helyén az egyetem létesít új funkciójú épületeket. A szeszgyár azonban lassan másfél évszázad óta eredeti helyén áll és működik.

A megvalósítók

A Torula Művésztér és Pro Progressione

Az ECHO II magyarországi programja két szervezet, a Torula Művésztér és a Pro Progressione együttműködése keretében valósul meg. A Torula Művésztér a nemzetközi művészeti rezidencia megvalósítója és egyben helyszíne, a Pro Progressione pedig – a projektet megvalósító nemzetközi konzorcium tagjaként – a program hazai koordinátora.

A **Torula** a Győri Szeszgyár és Finomító Zrt. egyik, ipari termelésre nem használt csarnokában működik. Nevét is innen kapta: egykor itt állították elő a szeszgyártás egyik melléktermét, a torula élesztőt. Fő tevékenységünk a fiatal, pályájuk elején álló művészek támogatása, ezáltal kortárs alkotások, produkciók létrejöttének elősegítése. Ezt egészítik ki a kortárs művészet hozzáférhetőségét, befogadásának elősegítését szolgáló programjaink. Hosszú távú célunk a fiatalok, a művészek és a kortárs művészet iránt érdeklődők közösségi terének megteremtése. Ahol – a művészettel való találkozás mellett – lehet együtt gondolkodni, inspirálódni mind a tér által, mind az odajáró, ott lévő emberektől, mind pedig a térben szerveződő tevékenységektől. Az intézmény küldetése, hogy a kortárs művészetet az emberek életének részévé tegye. Mindezt a Torula úgy kívánja elérni, hogy inkubációs, művészeti és közösségi programokkal visszük közelebb az emberekhez a kortárs művészetet. Meggyőződésünk – és ez a Torula alapítása, működtetése mögötti fő motivációk egyike is – hogy mindezekkel hozzájárulunk társadalmunk tág értelemben vett egészségéhez és innovációs képességének megerősödéséhez.

A **Pro Progressione** egy magyar művészeti szervezet, amely hazai és nemzetközi kulturális együttműködések révén köti össze a különböző művészeti ágakat és képviselőiket. Ezen kapcsolatokból született számtalan kreatív ötlet mentén amatőr és hivatásos művészek, a kulturális szféra szereplői és más – nem művészeti – területek szakértői találkoznak és kezdenek el együtt gondolkozni, hogy a sokszínű projektek keretein belül új és formabontó válaszokat adjanak korunk kérdéseire. A Pro Progressione munkássága négy fő pillérre épül: ezek a PP Social, a PP Cult, a PP Arts és a PP Sound nevet viselik. Tevékenységük fókuszában a társadalmilag elkötelezett művészetek, a kulturális és természeti örökség interpretációja, az egyedi produkciók létrehozása és a zenei hagyományok őrzése és továbbadása áll – e területeken szeretnének hosszú távon is pozitív változást elérni. A Pro Progressione számos nemzetközi projektet valósít meg az Európai Bizottság támogatásával. Hisznek az interdiszciplináris alkotásban, a tudományterületek, a művészeti formák, valamint a szociális és művészeti területek szereplői közötti párbeszédben. Egyik legfontosabb céljuk a művészek, intézmények és az értő közönség nemzetközi hálózatának létrehozása, ezért támogatják a közösségeket abban, hogy utat találjanak a művészetek felé.

were important art collectors and patrons of their time. They had a wide network and were one of Gustav Klimt's primary customers. The famous painter drew their attention to Egon Schiele, the then young, emerging artist, whom the Lederer family had invited to Győr, and provided with a residence and a studio in the distillery. During this period Schiele created his painting related to Győr, The Bridge.

In 1938, the Hungarian state monopolised the production of spirits and, while compensating the owners, expropriated the largest distilleries in the country, including the factory in Győr. At the end of World War II, a series of bomb attacks on the city destroyed about 90% of the distillery's buildings and equipment. It also became questionable whether it was at all worth rebuilding the company in its original location for a while. After the political and economic changes of the 1990s, most of the long-established factories in Győr closed down. The wagon factory moved to the former airport; on the site of the former textile factories in Győr – except the glove factory – warehouses of large commercial networks were built, and most of the buildings disappeared. The oil plant was demolished, its chimneys were blown up, and residential houses were erected in their places. From the once famous biscuit factory, only the warehouse building survived. However, the distillery remained in its original location and continues to operate for nearly a century and a half.

The implementers

Torula Art Space and Pro Progressione

The Hungarian programme of the ECHO II is realised by the collaboration of two organisations, Torula Art Space and Pro Progressione. Torula serves as the executive of the art residency as well as its location; Pro Progressione – being a member of the project's consortium – coordinates the programme in Hungary.

Torula operates in one of the unused buildings of the Győr Distillery and Refinery Co. Thus its name: the torula yeast, a by-product of distilling used to be produced here. The prime venture of the organisation is to support young artists at the beginning of their careers, and simultaneously to help the realisation of contemporary artworks and productions. In addition, we offer events that make contemporary art more available and easier to receive. The creation of a community space for young people, artists and those interested in contemporary art is among our long-term goals. In such a space – besides an encounter with art – contemplation, inspiration is made possible both by the space itself and the people visiting, and the events taking place there. Our mission is making contemporary art part of people's lives. Torula intends to bring people and art together by incubation, art, and community events. We are convinced that such ambitions contribute to increase our society's innovative abilities and health – which is a predominant motivation behind the foundation and operation of Torula.

Pro Progressione is a Budapest-based artistic hub that connects people, professions and ambitions by designing international collaborations in the field of culture. From this combination, creative ideas emerge – artists, cultural activists, scientists and experts of various fields meet and give cutting-edge answers for the questions of our age. They focus their capacities on the fields where they aim to have a positive long-term impact, thus Pro Progressione is built up on four main pillars, PP Social, PP Cult, PP Arts and PP Sound. They are active in the field of socially engaged arts, cultural & natural heritage interpretation, music as tradition and the productions of unique performances. Pro Progressione has been implementing numerous international projects supported by the European Commission. They believe in interdisciplinary creation, in a mutual exchange between disciplines, art forms and actors of social and artistic fields. Their overall objective is to create an international network of artists, institutions and audiences by helping the communities to find their path towards arts.

Gyárvárosi alkímiák

Az összes művészet közül az alkímia művészete utánozza a természetet a legszorosabban.

Albertus Magnus (Aquinói Szent Tamás tanítója), kb. 1250

Az alkímia szó hallatán a legtöbben az ólom arannyá változtatásának meghiúsult kísérleteire gondolunk, az alkimistákat pedig úgy képzeljük el, mint titokzatos szakállas vénembereket, akik valamilyen rémes kotyvalékot kevergetnek zsúfolt pincékben gyertyafénynél. De kapcsoljuk ki most kis időre az okkultizmus ijesztő, fémes szájízét, és mélyedjünk el inkább az alkímia kialakulásának történetében, vizsgáljuk meg röviden a tudományra, és művészetekre gyakorolt hatását, hogy könnyebben megértsük, miért kapta ez a kiállítás a Gyárvárosi alkímiák címet.

Az „alkímia" kifejezés a görög chémeía szóból („fémöntés", azaz olvasztás vagy ötvözés) származik, és a tizenkettedik század óta terjedt el a nyugati világban arab szövegek fordításai nyomán.
Az alkímiához kapcsolódó kézműves mesterségek azonban már jóval azelőtt is léteztek. A kovácsművészet és kohászat Babilóniában, nemesfémek és drágakövek utánzása az ókori Egyiptomban, a görög természetfilozófusok anyagátalakítás-kísérletei, valamint a kínai és indiai gyógyszerészeti gyakorlatok, mind korai, kvázi „protoalkémiai" bizonyítékként szolgálhatnak. A középkori Európában az alkímia Ars magna (Nagy Művészet) néven volt ismert, és gyakorlása a művészetéhez hasonló hatásokat volt hivatott kiváltani. Az elképzelésről, hogy az alkímia a természetet legjobban utánzó művészet, a párizsi és az oxfordi egyetemeken vitatkoztak olyan tudósok, mint Aquinói Szent Tamás és Roger Bacon.
A kézzelfogható kapcsolat a mai értelemben vett művészethez talán szintén ebből a korból eredeztethető, ugyanis a féltve őrzött receptek és leírások eddigre már egyszerre kívánták a megőrzést és a rejtegetést, így keletkeztek az egyes mesterekre jellemző titkos nyelveken íródott csodálatosan illusztrált kéziratok, melyek nagyjából azóta is meghatározzák az alkímiáról alkotott elképzeléseinket.

Sötéten titokzatos, furcsán fantasztikus allegorikus miniatúrák, fekete napok és vörös holdak által uralt alkímiai birodalmat találni bennük, nem beszélve egy új, kialakulófélben lévő fantáziadús, gazdagon metaforikus nyelvről, ami már elvezet bennünket a mai kémia jelrendszereinek világába.
Az alkimisták tehát ugyan a szintetikus arany előállítására való törekvéseikről híresültek el, de céljaik sokkal ambiciózusabbak voltak: átalakítani és hajlítani a természetet az emberi képzelet akaratához. A korabeli tudósok, filozófusok és művészek számára az alkímia látszott a kulcsnak a teremtés titkainak feltárásához, így közvetett módon, az alkimisták buzgalma, hogy felfedezzék a világ létrehozásának módját, tartós hatással volt az alkotóművészeti gyakorlatra és kifejezésre is.

A győri Torula Művésztérben helyspecifikusan megvalósuló kiállítás címválasztása így több szempontból is indokolt, hiszen ugyanitt korábban bonyolult kémiai folyamatok során készült a szeszgyártás egyik melléktermék az élesztő, melyről az intézmény a nevét kapta.
Az alkímia és alkotóművészet közti párhuzamra mindezeken túl, a kiállító művészek itt fogant, és született munkái az ékes bizonyítékok, amelyek mind szó szerint, mind átvitt értelemben reflektálnak a helyszínre és annak szellemére.
Az egy hónapos művészeti rezidencia alatt a művészek által gyűjtött benyomások, élmények és inspirációk, mondhatni izgalmas elegyet hoztak létre, mely mind elemeire bontva, mind egymással kölcsönhatásban, – ahogy ez a legtöbb vegyi anyagnál is szokás – a megfelelő hozzáállással, jól feldolgozható.

Lássuk a kiállítást, lássuk az alkotásokat!

Alchemies in Gyárváros

Among all the arts, it is the art of alchemy
which most closely imitates nature

Albertus Magnus (teacher of St. Thomas Aquinas), ca. 1250

When we hear the word alchemy, most people think of the failed attempts to turn lead into gold, and picture alchemists as mysterious bearded old men mixing some horrible glop in crowded cellars by candlelight. But let's turn off the scary, metallic taste of occultism for a moment now, and delve deeper into the history of the development of alchemy, examining its impact on science and the arts briefly to understand more easily why this exhibition was titled Alchemies in Gyárváros.

The term "alchemy" comes from the Greek chémeía ("metal casting," i.e., smelting or alloying) and has been prevalent in the Western world since the twelfth century with the help of the translation of Arabic texts. However, handicrafts related to alchemy existed long before that. Blacksmithing and metallurgy in Babylon, imitation of precious metals and gems in ancient Egypt, attempts at material transformation by Greek natural philosophers, and Chinese and Indian pharmaceutical practices can all prove as early, quasi-"protoalchemical" evidence.
In medieval Europe alchemy was known as Ars magna (the Great Art), and its practice produced effects similar to art. The idea that Alchemy is the art that most closely imitates nature was debated at the universities in Paris and Oxford by scholars like Thomas Aquinas and Roger Bacon.
The tangible connection to art in the modern sense might also emerge from this age, as the dreaded recipes and descriptions had sought to be preserved and hidden by now at the same time, resulting in wonderfully illustrated manuscripts written in the secret languages of each master, which have largely defined our conceptions of alchemy ever since. We find in them an alchemical realm dominated by darkly mysterious, strangely fantastic allegorical miniatures, black suns and red moons, not to mention a new, emerging, imaginative, richly metaphorical language that is already taking us into the world of today's chemical sign systems.
Thus, although alchemists became famous for their efforts to produce synthetic gold, their goals were much more ambitious: to transform and bend nature to the will of the human imagination. For contemporary scientists, philosophers, and artists, alchemy seemed to be the key to uncover the secrets of creation, so indirectly, the zeal of alchemists to discover how the world was created also had a lasting impact on creative art practice and expression.

This way the choice of the title of the site-specific exhibition at the Torula Artists' Space in Győr is thus justified in several respects, as the yeast, one of the by-products of alcohol production, – that gave the institution its name – was made previously in complex chemical processes in the same place. During the one-month art residency, the impressions, experiences and inspirations gathered by the artists created an exciting mix that can be processed well, both broken down into its elements and in interaction with each other, as in the case of most chemicals.

Let's see the exhibition, let's see the works!

„A Torulában dolgozva nap mint nap a nyári hőségben, üdítő volt kiülni egy hűsítő szünetre a kis tó partjára, ahol történetesen tavirózsák nyíltak, és a tavat beborították a növény levelei.”
Így írta le **ENZSÖLY KINGA** (**Budapest, 1982**) inspirációs forrását, melynek hatására egy több médiumon átívelő összetett anyagot hozott létre. A **Vízszint** című szobrászati installációt, az **Együtt külön** videómunkát, amely a szoborhoz kapcsolódik, és egy festménysorozatot **Különböző felhők** címmel.
Már a Torula épületének tömege nagy hatással volt rá az alkotás alatt, ahogy ennek a független művészeti térnek a közössége is, amelyen belül a kommunikációt könnyűnek és felszabadítónak érezte. Különösen jó volt Győrben dolgozni – mondja Kinga – egy városban, amelyhez életrajzilag is kötődik.
Szobra betonon és homokon kerül elhelyezésre a kiállítótérben, így a vas tavirózsa szárainak kapcsolata láthatóvá válik, ellentétben azzal, amelyik a vízben van. A levelek a természetes forma és a szabályos kör között levitálnak, míg a szárak geometriai sorrendben sorakoznak. A természetes és a szintetikus, az élő és a szervetlen kettőssége így allegorikusan ismétlődik a művekben.
Mintegy konklúzióképpen az installáció levelei egyetlen nagy felhővé állnak össze, mely téma megismétlődik az alkotó olajfestményein.
Porfelhők, vulkanikus felhők, bárányfelhők, gomolyfelhők homályosítják el az eget és minden mást, kiemelve egyszersmind a művészet erejét, amely – az alkotó szavai szerint – a természetéhez hasonlóan megdöbbentően hatalmas és gyönyörű.
A videó egyik csatornáján láthatjuk a tavirózsa színes viaszból készült leveleit amint összekapcsolódnak, és együtt mozognak, miközben a másik csatornán önmagukban pörögnek a hullámzó víz felszínén.

KONSTANTINOS KORONAIOS (**Volos, 1982**) **A.NIGHT. IN.GYOR.819 (Egy éjszaka Győrben)** című munkája egy vegyes technikával készült nagyméretű (750×197 cm) festmény falemezen, mely a győri szeszgyárat, és környezetét narratív módon, egyes kiragadott képek, emlékek, és asszociációk egymás mellé helyezésével értelmezi újra.
„Azért választottam a függőleges kompozíciót a vízszintes ellenében, mert ez megszokottabb látvány a mai szemnek, gondolván itt a mobilkészülékek képernyőjére”, mondja Volo, aki a szülőföldjéről kapta a becenevét.
Győrről és ipari történelméről ez az alkotás szól talán a leghangsúlyosabban, megörökítve a városi kémények és a színház sziluettjét. Szerepel még itt egy hatalmasra nőtt munkás, a gyár egy korábbi emblematikus tulajdonosának, Léderer Ágostonnak a portréja, Gustav Klimt A csók című festménye, hiszen Ágoston, gyűjtő lévén több képet is birtokolt a híres osztrák festőtől.
Vannak itt még galambok, 1+4 aranyhal (az utóbbi négy a görög művész ajándéka, hogy ne érezze magát egyedül a győri halacska) és sok minden más.
Volo gyakran éjszakába nyúlóan, de módszeresen és fegyelmezett koncentrációval dolgozott a festményen a művésztér belsejében, ahova az alkotás nézője is érkezik a kép alsó terét szemlélve. Látható, ahogy a festmény ezen részén az alakok a másik irányba tekintenek a felső rész alakjaival szemben.
A kompozíció legalján egy vonat halad át, mely motívumot azért választotta az alkotó, mert elválaszthatatlannak tartja Győr gazdasági és ipari fejlődésétől – és valóban, nagyrészt ennek a közlekedési- és szállítóeszköznek köszönhető a város anyagi és kulturális fellendülése. Fontosnak tartja még megjegyezni, hogy míg egyes színeket az új vizuális élményekre kevésbé fogékony szem nem odaillőnek érezhet, a környezetükben megjelenő más színekkel együtt értelmet nyernek; akárcsak a gyári munkások, együttműködnek, együtt-munkálkodásuk pedig jobb eredményre vezet.

NANDA MENTESHEVA (**Szófia, 1995**) pályája korai szakaszában lévő bolgár művész, egy olyan interaktív installációt hozott létre, amely amellett, hogy multiszenzuális élményt nyújt, aktívan bevonja a nézőt ennek alakításába is. Első alkalommal dolgozott ebben a médiumban, és – úgy mondja – az itteni rezidencia-program változatos természete segített neki abban, hogy kellően biztonságban érezze magát ahhoz, hogy új területekre vándoroljon a művészetben. Mindenekelőtt azért is jelentkezett ide az Echo II projekt lehetőségein belül, mert egy ipari környezetben elhelyezkedő művészeti intézményben szerette volna magát kipróbálni.
A gyári környezet, mint olyan, szerinte többnyire valami szürke és unalmas dologra enged asszociálni, viszont számára ki-

"Working in Torula every day in the summer heat, it was refreshing to sit outside for a little break by the small lake, where water lilies bloomed and the lake was covered with the plant's leaves."
This is how **KINGA ENZSÖLY (1982, Budapest)** described her source of inspiration, as a result of which she created a complex body of work that spans several mediums.
There is a sculptural installation called **Water level**, a video work that is related to the sculpture, **Together Apart**, and a painting series, named **Different clouds**.
The volume of Torula's building itself had a great impact on her, such as the community of this independent art space, where she felt the communication to be easy and liberating. It was especially great to work in Győr, – says Kinga – in a town to which she is also biographically connected to.
Her sculpture is placed on concrete and sand in the exhibition space, so the connection of the stems becomes visible, unlike the one in the water. The leaves levitate between the natural, organic shape and the regular circle. The stems are lined up in a geometric order. The dichotomy of the natural and the synthetic, the living and the inorganic repeat themselves allegorically this way in her works. The leaves of her installation are connected into a single large cloud, a theme that repeats itself in her paintings.
Dust clouds, volcanic clouds, lamb clouds, cumulus clouds obscure the sky and everything else, highlighting at the same time the power of art, which, in the words of the creator, is astonishingly vast and beautiful as nature's.
In the video, we see water lilies formed from coloured wax as the leaves join and move together in one channel, while spinning in themselves on the undulating water surface in the other channel.

KONSTANTINOS KORONAIOS (1982, Volos) A.NIGHT. IN.GYOR.819 is a large-scale (750×197 cm) mixed media painting on a wooden board reinterpreting the distillery and its environment by juxtaposing images, memories, and associations. The human eye is more used to the sight of mobile devices these days, that's why Volo– who got his nickname from his hometown – chose the vertical composition over the horizontal one.
This work in the exhibition is perhaps the most emphasised about Győr and its industrial history, capturing the silhouette of city chimneys and the theatre.
Also featured here is an oversized iconic factory worker, a former emblematic owner of the factory, Ágoston Léderer, and a remake of Gustav Klimt's painting The Kiss, since Ágoston, being a collector, had several paintings from the famous Austrian painter. There are also pigeons, 1 + 4 goldfish (the last four are a gift from the Greek artist so that the one from Győr won't feel lonely) and much more.
Volo often worked overnight, but methodically and with disciplined concentration on the painting inside the artist's space, where the viewer of the work also arrives, contemplating the lower space of the image. You can see how the figures in this part of the painting look in the other direction as opposed to the figures in the upper part. At the bottom of the composition, a train passes by, which motif was chosen by the creator because he considers it inseparable from the economic and industrial development of Győr – and indeed, the material and cultural prosperity of the city is largely due to this means of transport.
He also considers it important to note that while some colors may not be appropriate for the eye less susceptible to new visual experiences, they make sense along with other colours appearing in their environment; just like factory workers, they work together, and their cooperation leads to better results.

NANDA MENTESHEVA (1995, Sophia) the Bulgarian artist at an early stage of her career shows an interactive installation, that is a multi-sensory experience, which actively involves the viewer in creating space. It is the first time she has worked in this medium, and – according to her – it must have been the varied nature of the Hungarian residency that helped her feel safe enough to wander to new territories in art. She chose Torula among the possibilities of the ECHO II program, because she wanted to work at an artspace that is located in an industrial environment.
A factory, she thinks, mostly allows us to associate it with something grey and boring, but it is especially inspiring for her. By that she means: in such surrounding a very small change is enough to make a meaningful transformation. A non-grandiose

mondottan ezért inspiráló. Érti ezalatt, hogy ebben a közegben egy kis változtatás is elegendő lehet az érdemi átalakuláshoz. Egy nem grandiózus, de új élmény is lehet kiváltó ok, ami arra késztet bennünket, hogy megváltoztassuk a nézőpontunkat, megtörjük a rutint.
Ebben a felfogásban született az az elképzelése, hogy az installáció szemlélője is tevékenyen vegyen részt a térérzékelés alakításában, egy alapvető eszköz, a kapcsoló segítségével. Bár a jövőben a humán tényezőt egyre inkább kiváltja majd a mesterséges intelligencia, ez idáig mégis az ember által vezérelt kapcsolók irányították a gépeket, gördült a csapágy, termelt a gyár. Emiatt a fontos szerep miatt, az installáció irányítópultjának kapcsolóit különös figyelemmel választotta ki az alkotó, hogy a lehető leghasonlatosabbak legyenek azokhoz, amelyeket korábban a győri Szeszgyár csarnokaiban használtak, ezáltal is figyelmet szentelve a történeti kontextusnak. Az installáció felépítéséhez használt két legfontosabb anyag a plexiüveg és a fény. Előbbi egy tapinthatóan mindennapi, utóbbi, bár megfoghatatlan, mégis szükséges feltétele a létezésnek és az ipari működésnek.

PERUZZI BOGLÁR (Budapest, 1984) A rezidencia ideje alatt létrehozott alkotásaiban a korábbi, és a most is funkcionáló gyárban fellelhető anyagokra, formákra színekre és folyamatokra reflektált. Vegyes technikával (PUR-hab és akril feszített vásznon) hozta létre a **Szintézis** címet viselő képsorozatát, mely egy különböző méretű munkákból álló parafrázis.
Az élő, mozgásban lévő szubsztanciát, és stabil, egyszerűsített geometriákat igyekezett egy fedél alá hozni repetitív absztrakt kompozíciókban. Boglár művészeti állásfoglalásában említi, hogy számára kiemelkedően fontos a hagyományok tisztelete, így a győri rezidencia alatt a résztvevők számára felkínált programok közül a legerősebben azok hatottak az alkotási folyamataira, melyek a gyár és környezetének történetével foglalkoztak. A Torula közössége, mint alkotói közeg újra rugalmassá tette a vírus okozta bezártság után, úgy érezte bátrabban kezd hozzá új dolgok kipróbálásához. A rá korábban jellemző figuralitást ezúttal a non-objektív képek irányába mozdította, mert az itt eltöltött egy hónap alatt kapott mélyebb benyomásokat így tudta hitelesen megfogalmazni.

Utószó

Kétségkívül sok új kalandon mentünk keresztül, új élménnyel gazdagodtunk, új barátságokat kötöttünk ebben az időszakban, amelyet a kiállítás megvalósítására fordítottunk. Ha visszagondolok eddigi pályafutásomra, ezek közül végül mindig az utolsó a legértékesebb.
Meghatározó alkalom volt számomra az ECHO II győri rezidenciájának művészeti vezetése, amikor átélhettem milyen a másik oldal, mivel a nap végén mégiscsak képzőművész vagyok, és nem művészetelméleti szakember.
Köszönöm a lehetőséget a Torula vezetésének, a résztvevő művészek bizalmát, és megígérem, hogy hasznosan kamatoztatom majd a jövőben, amit itt tanultam.

Kiss Adrienn Mária
Győr, 2021

but new experience can also be a trigger that causes us to change our point of view, to break the routine.
That is why the idea was born that the observer of the installation would also be actively involved in shaping the perception of space, with the help of a basic tool, the switch. Although in the future the human factor will be increasingly replaced by artificial intelligence, until now, man-operated switches have controlled the machines, rolled the bearings, and made the factory produce.
Because of this important role, the switches on the control panel of her installation were chosen with special care to be as similar as possible to those previously used in the halls of the distillery, thus paying attention to the historical context.
The two most important materials that were used to build the installation are plexiglass and light. The former is tactilely mundane, the latter, though intangible, a necessary condition for existence and industrial operation.

BOGLÁR PERUZZI (1984, Budapest) In her works created during the residence, she reflected on the materials, shapes, colours and processes found in the former and still functioning factory. Using a mixed technique (PUR-foam and acrylic on stretched canvas), she created a series of images entitled **Synthesis**, which is a paraphrase of works of different sizes. She sought to bring living, moving substance, and stable, simplified geometries, under one roof in repetitive abstract compositions. Observing the transformation of materials and displaying it by the methods of painting winking at sculpture, is a good example of the analogy of art and alchemy. In her artistic resolution, Boglár mentions that the respect for traditions is extremely important to her, so those of the programs offered to the participants in Győr had the strongest influence on her creative processes, which dealt with the history of the factory and its surroundings.
The Torula community, as a creative milieu, made her resilient again after the lock-down caused by the virus, she felt more courageous about starting to try new things. This time, she moved her earlier figural works in the direction of non-objective images, because in this way she was able to articulate the deeper impressions she had received during the one month spent here.

Afterword

We have unquestionably gone through a lot of new adventures, gained a lot of new experiences, made new friendships during this period of time we have spent on making this exhibition come true. Looking back on my career so far, among these, the last one is ultimately always the most valuable.
It was a defining opportunity for me to be the curator of the ECHO II art residency in Győr, which allowed me to experience the other side, since at the end of the day I am still an artist and not a theorist.
I thank the management of Torula for the opportunity, the trust of the participating artists, and I promise that I will make valuable use of what I have learned here in the future.

Adrienn Mária Kiss
Győr, 2021

KIEMELT KIÁLLÍTÁSOK

2021 **Generációváltás?**
Liget Galéria (egyéni)
Budapest

2018 **Város vs természet**
Deák17 Galéria (csoportos)
Budapest

2015 **Botanikus kert**
Art9 Galéria (egyéni)
Budapest

SELECTED EXHIBITIONS

2021 **Change of Generations?**
Liget Gallery (solo)
Budapest

2018 **City v nature**
Deák17 Gallery (group)
Budapest

2015 **Botanic garden**
Art9 Gallery (solo)
Budapest

ENZSÖLY KINGA

Budapest, 1982
Jelenleg Budapesten él,
Budapesten és Győrben alkot

Képeim inspirációi a város és természet találkozási pontjai, közös határterületei és kapcsolódási pontjai. Ezen belül is leginkább az emberi élet párhuzamai érdekelnek a növény- és állatvilággal, vagy a természeti jelenségekkel. Így válnak képeim szereplőivé mélytengeri lények, az üvegházak trópusi növényei, madarak, vulkánkitörések porfelhői vagy a poszméhek.
Kiindulópontom saját személyes élményeim, amik általános élethelyzetekből eredő témákat érintenek, mint például az elmúlás, hiány, változás-változatlanság, társadalom, generációváltás, személyes-személytelen.
Festményeim a költészettel rokon alkotások: asszociációkkal, vizuális metaforákkal, hasonlatokkal, szenzuális részletekkel. Egy-egy finom érintkezési pont megváltoztatja a kép értelmezési területét.

KINGA ENZSÖLY

1982, Budapest (Hungary)
Currently lives in Budapest,
works in Budapest and Győr

The inspirations for my pictures are the places where the urban environment and nature meet, intersect and interact. I am particularly interested in the parallels that human life shares with flora and fauna and with natural phenomena. This is how deep-sea creatures, tropical plants in greenhouses, birds, volcanic dust clouds or bumblebees become the characters of my images.
My starting point is my own personal experience, which touches on themes arising out of general life situations, such as transience, absence, change and permanence, society, generational change, and the personal and impersonal.
My paintings relate to poetry, and I use associations, visual metaphors and analogies, and sensual details. A subtle point of contact can rewrite an image's sphere of interpretation.

Más felhők 2021
Olaj, vászon, 150×100 cm

Different clouds 2021
Oil on canvas, 150×100 cm

Más felhők 2021
Olaj, vászon 150×100 cm

Different clouds 2021
Oil on canvas 150×100 cm

Együtt Külön 2021
2 csatornás videóinstalláció

Together Apart 2021
2 channel videoinstallation

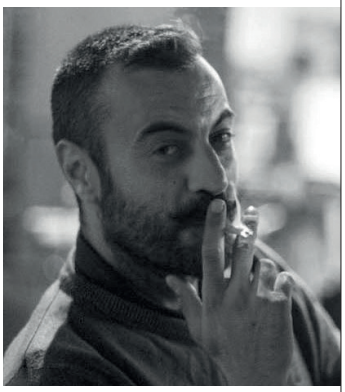

KIEMELT MUNKÁK

2017 **UNESCO-védett falfestmény Lodè-ban** (Szardínia, Olaszország) és **falfestmény Orgosolo történelmi városában** (Szardínia, Pina Monne festővel közös munka)

2017 **részvétel az Echoes from the Cave című csoportos kiállításon** The Crypt Gallery, London

2008 **megjelenés a Style File magazinban** (a Sabotage című munkával, installáció-falfestmény Volos gyapotfeldolgozó gyárában)

SELECTED WORKS

2017 **UNESCO protected mural in Lode** (Sardegna) **and mural in historical mural village Orgosolo** (in collaboration with muralist Pina Monne, Sardegna)

2017 **Participation in Echoes from the Cave group exhibition** The Crypt Gallery, London

2008 **Issuance at Style File magazine** (Sabotage, installation-mural at Volos's cotton manufacture)

KONSTANTINOS KORONAIOS VOLOTOW.819.

Volos (Görögország), 1982
Jelenleg Volosban él és dolgozik

A festmények, freskók, kerámiák területére szakosodtam, ezenkívül mikroplasztikákat, mozaikokat, faragott alkotásokat, bizánci hagiográfiákat, belsőépítészeti munkákat, digitális festményeket és stop-motion animációkat készítek. Művészeti kutatásaim a fény és árnyék témájában, a táj, figura és portré tárgykörében végzem, számtalan munkán keresztül a nagyméretű freskóktól a mikroszkopikus képekig. Alkotásaimmal lírai hangulatra törekszem, hideg színeket és álomszerű távoli háttereket alkalmazva.
Azt mondják, minden egyes művem önarckép. Ez nem teljesen igaz.
Amit valójában csinálok, saját magam empatikus leképezése a környezetemre azzal a céllal, hogy megértsem és megragadjam a körülöttem létező érzéseket és helyzeteket. Magamat mások helyébe képzelem és átélem azt, amit ők.
A művészet számomra szimulátor.

KONSTANTINOS KORONAIOS VOLOTOW.819.

1982, Volos (Greece)
Lives and works in Volos

I specialize in the fields of painting, murals, ceramics, and also do micro-sculpture, mosaic, carving, Byzantine icons hagiography, interior design, digital painting, and short stop motion animation films. My artistic research covers the topics of light and dark, landscape, figure, and portrait, in works varying from large murals to microscopic pictures on wood. My works try to express a poetic mood, through cool colors and dream-like distant backgrounds.
People say that I always end up making my self-portrait. This is not exactly true. What I really do, is an empathetic projection of myself to my surroundings, in order to understand and capture the feelings and situations around me. I need to put myself in other people's place and live their experiences. Art to me, is a simulator.

A.NIGHT.IN.GYOR.819 2021
Vegyes technika, rétegeltlemez, 750×197 cm

A.NIGHT.IN.GYOR.819 2021
Mixed media, composite board, 750×197 cm

A.NIGHT.IN.GYOR.819 2021 (részletek)
Vegyes technika, rétegeltlemez, 750×197 cm

A.NIGHT.IN.GYOR.819 2021 (details)
Mixed media, composite board, 750×197 cm

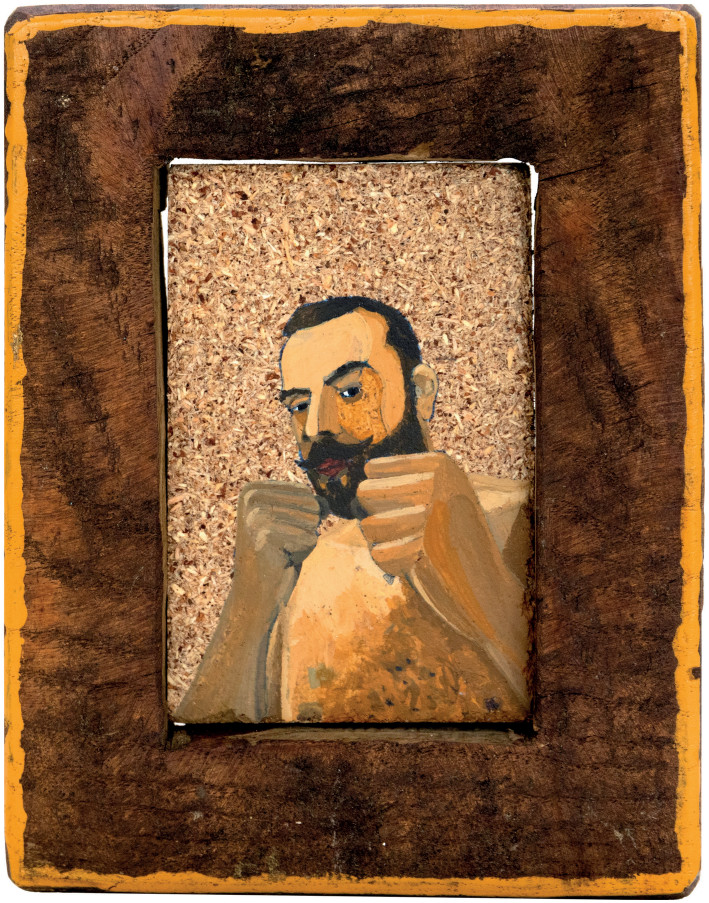

.Boxer. 2021
Akril, farostlemez, 17×14 cm

.Boxer. 2021
Acrylic on wood, 17×14 cm

KIEMELT MUNKÁK

2021 **Egyéni kiállítás**
Szófia, Bulgária

2019 **„Knigovishte”**
vizuális identitás
egy online játékhoz
fiatal olvasók számára

2018 **„Dreamlit”**
interaktív pop -up könyv

SELECTED WORKS

2021 **Solo Exhibition**
Sofia, Bulgaria

2019 **„Knigovishte”**
visual identity for an online game
for young readers

2018 **„Dreamlit”**
interactive pop-up book

NANDA MENTESHEVA

Szófia (Bulgária), 1995
Helyhez kötöttség nélkül dolgozik, az utóbbi néhány évben Csehországban, az Egyesült Királyságban és Portugáliában élt

Számomra a kreativitás a kifejezés legmagasabb formája, ahol a vezetést a tiszta intuíció veszi át, és az érzelem formában fejeződik ki. Az utazást juttatja eszembe, amikor az ember helyek közt van, és csak egy szempillantást érzékel, ami elmúlik. Abban a pillanatban átmenetben van, sehol, de mindenhol.
Bármilyen médiumot is használok, a szín fontos szerepet játszik.
A színek rétegezésével kialakul a textúra, amely aztán létrehozza magát a formát.
Egy másik döntő szempont nálam a művészet és a technológia közötti kölcsönhatás, amely tükrözi azt a hajlamomat, hogy az ellentétek közötti dinamikákat vizsgáljam, mint például a digitális – analóg, technikai innováció – művészet, funkcionalitás – esztétika, statikus – mozgó, fény – forma.
A kontraszt a fény és az árnyék között, és ezek kölcsönhatása – dolgok, amivel mindannyian együtt élünk.

NANDA MENTESHEVA

1995, Sofia (Bulgaria)
Works without being tied to a place, lived in the Czech Republic, the United Kingdom and Portugal for the last few years.

For me creativity is the highest form of expression, where the lead is taken by pure intuition and emotion is being expressed in form. This reminds me of traveling, when you are moving between locations, and you capture just a glance that passes away. In that moment you are in transition, being nowhere, yet everywhere.
Whatever media I am using, colour plays an important role. By layering colours – the texture is being crafted, which then fabricates the form itself.
Another crucial aspect for me is the interaction between art and technology, which reflects my tendency to investigate the dynamics between oppositions, such as digital – analogue, innovation-art, functionality – aesthetics, static – movement, light – form.
The contrast between light and shadow and the interaction of both – these are inherent features that all of us live with.

Factor Y 2021
Audiovizuális térinstalláció, 215×235×520 cm
plexilemez, damil, fa, ledcsík, textil

Factor Y 2021
Audiovisual installation, 215×235×520 cm
plexiglass, illusion cord, led, textile

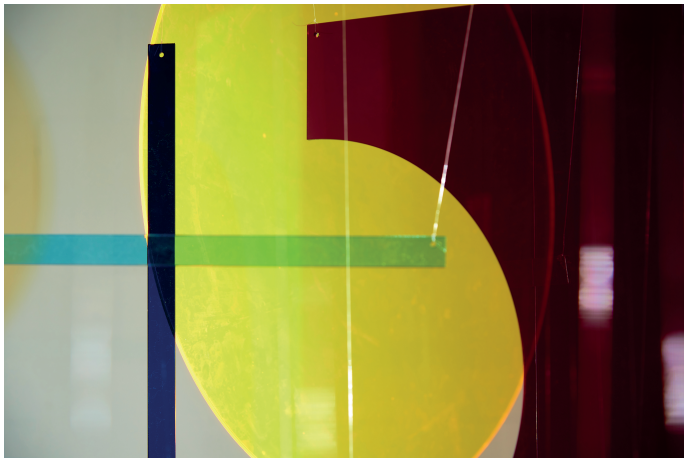

Factor Y 2021 (részletek)
Audiovizuális térinstalláció, 215×235×520 cm
plexi lemez, damil, fa, ledcsík, textil

Factor Y 2021 (details)
Audiovisual installation, 215×235×520 cm
plexiglass, illusion cord, led, textile

Factor Y 2021 (részletek)
Audiovizuális térinstalláció, 215×235×520 cm
plexilemez, damil, fa, ledcsík, textil

Factor Y 2021 (details)
Audiovisual installation, 215×235×520 cm
plexiglass, illusion cord, led, textile

PERUZZI BOGLÁR

Budapest, 1984
Jelenleg Budapesten él és alkot

Művészetem többféle műfajból tevődik össze, többek között szobrászatból, festményekből és fotográfiából. A különböző technikák váltogatásával átléphetem a médiumok szabta határokat; így olyan alkotásokat hozhatok létre, amelyek nem csak szobrok és olyan festményeket, amelyek nem csak festmények – élénkek, kézzelfoghatóak, feltűnőek és szürreálisak.
Az utóbbi időben a kompozíció alapvető szabályainak lerombolásával kísérletezem, így olyan szürreális geometrikus világot hozok létre, ami semmihez sem hasonlít. Az élmények, melyekből a munkáim táplálkoznak, természetesen áthatják a szobrászi tevékenységemet és hatnak festészetemre.
Ezzel együtt nagyra tartom a hagyományokat is; munkáim a szürreális és valóságos között, az absztrakt és a tényleges között egyensúlyoznak.

KIEMELT KIÁLLÍTÁSOK

2021 **Godot Art Fair**
Goldberger Kortárs Művészeti Intézet

2019 **Víz és lélek**
Erdős Renée Galéria

2018 **Groteszk 10**
Együd Árpád Kulturális Központ és Vaszary Galéria

BOGLÁR PERUZZI

1984, Budapest (Hungary)
Lives and works in Budapest

The essence of my art is made up of several genres, including sculpture, paintings, and photography. By alternating different techniques, I can cross the boundaries set by the medium; thus, I create works that are not just sculptures and paintings that are not just paintings – vivid, tangible, striking and surreal.
Lately, I've been experimenting with breaking down the basic rules of composition, to create a surreal geometric world that resembles nothing. The experiences from which my works feed, of course, permeate my sculptural activity and influence my painting.
At the same time, I value traditions; my work balances between the surreal and the real, between the abstract and the actual.

SELECTED EXHIBITIONS

2021 **Godot Art Fair**
Goldberger Institute of Contemporary Art

2019 **Water and Soul**
Erdős Renée Gallery

2018 **Grotesque 10**
Együd Árpád Cultural Center and Vaszary Gallery

Szintézis 2021
Installáció, vegyes technika, vászon, 150×250×30 cm

Synthesis 2021
Installation, mixed media on canvas, 150×250×30 cm

Szintézis 2021 (részlet)
Installáció, vegyes technika, vászon, 150×250×30 cm

Synthesis 2021 (detail)
Installation, mixed media on canvas, 150×250×30 cm

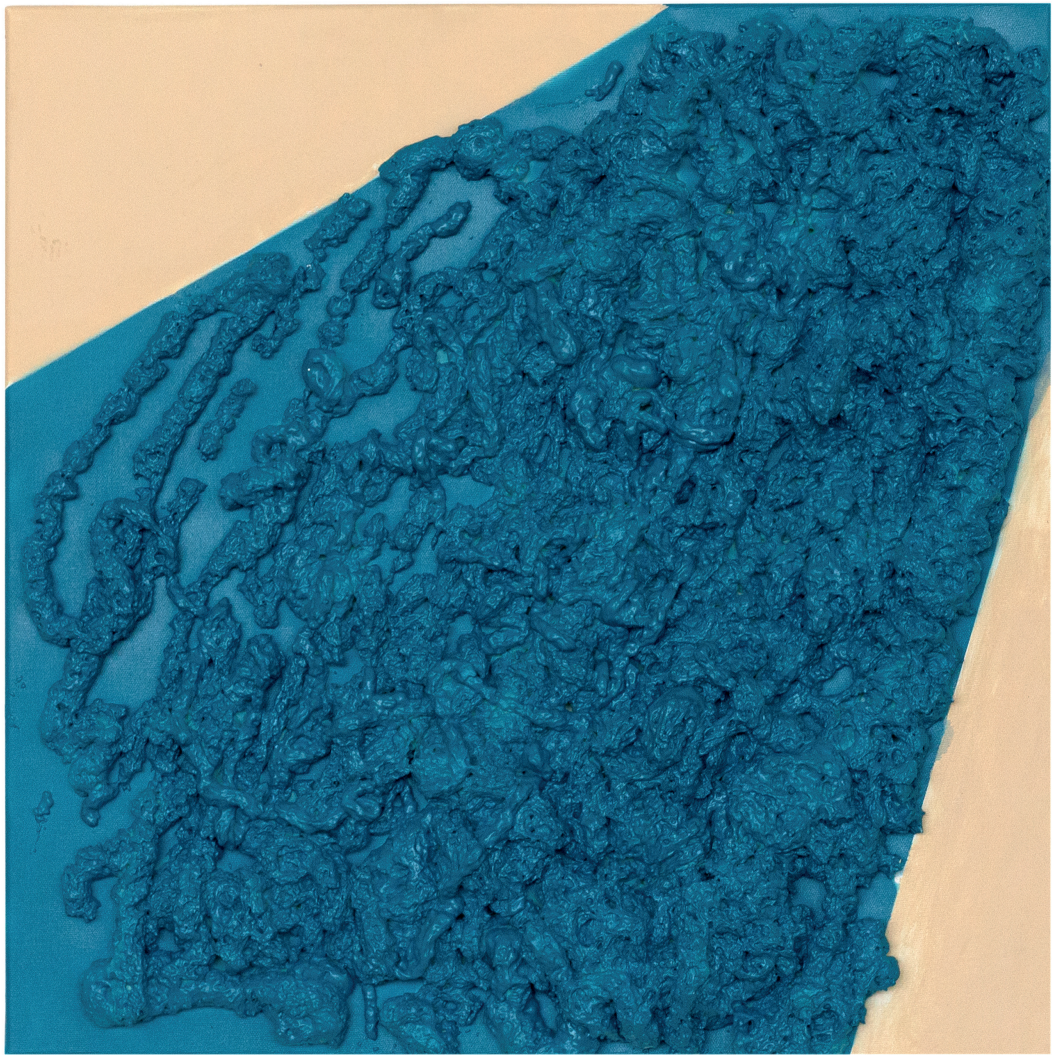

Szintézis 2021 (részlet)
Installáció, vegyes technika, vászon, 150×250×30 cm

Synthesis 2021 (detail)
Installation, mixed media on canvas, 150×250×30 cm

Gyárvárosi alkímiák

TORULA MŰVÉSZTÉR | CONCILIUM ARTS ALAPÍTVÁNY
Első kiadás | Győr | 2021. október

Koordináció: Szombathelyi Sára, Beke Márton
Kurátori összegzés: Kiss Adrienn Mária
Szerkesztés: Kiss Adrienn Mária, Beke Márton
Fordítás: Gellén Zsuzsanna
Grafikai tervezés: Vilimi Kata
Nyomda: Varázsceruza | Dekor Műhely Győr
A művek digitalizálása és képfeldolgozás: Panagiotis Diapoulis (p. 13-14., 17., 18. [részletek szerkesztése: Vilimi Kata], 19., 26-27.), Nagy Attila (p. 21-23., 25.), Lapos László (p. 15.)
Művészek portréi: Kovács Alida (Enzsöly Kinga), Matteo Deianna (Konstantinos Koronaios), Sofia Popyordanova (Nanda Mentesheva), Peruzzi Boglár (Peruzzi Boglár)

Szellemi tulajdonjogok:
Copyright © 2021

Torula Művésztér
Concilium Arts Alapítvány
9027 Győr, Budai út 7.
email: hello@torula.hu
web: torula.hu

Pro Progressione
1011 Budapest, Hunyadi J. út 11.
info@proprogressione.com
proprogressione.com

Felhasználási feltételek:

A kiállítás katalógusa a Creative Commons Attribution – ShareAlike 4.0 licenc feltételei szerint került kiadásra
A licenc összefoglalója a következő webhelyen érhető el:
https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0

Az Európai Bizottság támogatása ezen kiadvány elkészítéséhez nem jelenti a tartalom jóváhagyását, amely kizárólag a szerzők álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bárminemű felhasználásáért.

Alchemies in Gyárváros

TORULA ART SPACE | CONCILIUM ARTS FOUNDATION
1st edition | Győr | October 2021

Publication coordination: Sára Szombathelyi, Márton Beke
Curatorial texts: Adrienn Mária Kiss
Text editing: Adrienn Mária Kiss, Márton Beke
Translation: Zsuzsanna Gellén
Graphic design: Kata Vilimi
Printing: Varázsceruza | Dekor Műhely Győr
Digitisation of artworks & image processing: Panagiotis Diapoulis (p. 13-14., 17., 18. [details edited by Kata Vilimi], 19., 26-27.), Attila Nagy (p. 21-23., 25.), László Lapos (p. 15.)
Artists' photographs: Alida Kovács (Kinga Enzsöly), Matteo Deianna (Konstantinos Koronaios), Sofia Popyordanova (Nanda Mentesheva), Boglár Peruzzi (Boglár Peruzzi)

Intellectual property rights:
Copyright © 2021

Torula Art Space
Concilium Arts Foundation
Budai út 7., H- 9027 Győr, Hungary
email: hello@torula.hu
website: torula.hu

Pro Progressione
Hunyadi J. út 11.
H-1011 Budapest, Hungary
info@proprogressione.com
proprogressione.com

License:

This exhibition catalogue is published under the terms of: Creative Commons Attribution – ShareAlike 4.0 license.
To read a summary of this license, visit the website:
https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.